

In Zutphen trekken scholen en gemeente samen op bij het NPO

Eén taal, één focus

Schooldirecteur Anne-Marie Molleman en adviseur Onderwijs Nicolette van Zanten van de gemeente Zutphen kennen elkaar goed. Ze vinden elkaar in hun bevlogenheid voor lokale samenwerking rondom de jeugd. Die samenwerking was in Zutphen al sterk, maar werd door corona in hoog tempo intensiever. 'Wij hebben nog niet overal antwoord op, maar door samen aan de slag te gaan komt dat antwoord vanzelf.'

Het is februari 2021 als wethouder Annelies de Jonge van Jeugd en Onderwijs de scholen in het po, vo, en mbo in Zutphen bij elkaar roept. 'Kunnen we aan Den Haag een signaal afgeven over wat er speelt en wat er nodig is?' Snel daarna komt de aankondiging dat het onderwijs extra middelen krijgt om de gevolgen van corona op te vangen. De Zutphense schoolbesturen spreken af om ieder iets van hun eigen budget opzij te zetten voor gezamenlijke activiteiten voor jongeren. Later blijkt dit niet nodig, omdat ook de gemeente NPO-geld krijgt. Maar de basis voor intensieve samenwerking is gelegd. 'Het was goed dat de wethouder ons in zo'n vroeg

stadium bij elkaar heeft geroepen", zegt directeur Anne-Marie Molleman van Praktijkonderwijs Zutphen. "De scholen in Zutphen hadden onderling al nauw contact. Als vo-rectoren ontmoeten we elkaar vijf tot zes keer per jaar voor inhoudelijke afstemming en we hebben een appgroep: als er wat bijzonders is, heb je dingen snel met elkaar gedeeld. Ook de mentoren van het mbo en onze mentoren hebben wekelijks contact met elkaar. Maar nu waren ook de po-besturen erbij, waar wij normaal gesproken minder mee aan tafel zitten. Meestal loopt het contact via de po-scholen zelf."

IN BEELD

Zutphen kent zo'n twintig basisscholen van vijf besturen, zes vo-scholen inclusief praktijkonderwijs, en een stukje mbo. Door corona is vooral de verbinding binnen en met het primair onderwijs in korte tijd versterkt. Adviseur Onderwijs Nicolette van Zanten: "Een warme overdracht van leerlingen was al gemeengoed. Nu stelden bestuurders in het po de vraag: wat kunnen we doen zodat onze bovenbouwleerlingen straks een goede overgang naar het vo maken? Tegelijkertijd stelde het vo de vraag: wat is er

'Leerlingen weten door alle coronabeperkingen even niet zo goed meer hoe ze met elkaar om moeten gaan'

Nicolette van Zanten (links) en Anne-Marie Molleman

nu nodig om instromende leerlingen goed op te vangen? Corona heeft ervoor gezorgd dat we kijken hoe we samen het pedagogisch klimaat in heel Zutphen kunnen versterken. Hoe zorgen we dat alle jongeren weer in beeld zijn en een mooie basis hebben om zich te ontwikkelen?" Nicolette is vandaag bij Anne-Marie op school. Dat komt regelmatig voor, zegt zij: "Hoe meer je letterlijk bij elkaar over de vloer komt, hoe beter je begrijpt hoe bij de ander de processen lopen. Wij zijn daardoor langzamerhand elkaars taal gaan spreken. Dat helpt op het moment dat er in de praktijk iets aan de hand is." En net als overal in het land is ook in Zutphen de afgelopen tijd vaker iets aan de hand. Anne-Marie: "We merken hoeveel impact datgene wat er buiten de school gebeurt, heeft op hoe leerlingen op school kunnen leren. Veel leerlingen zijn meer op straat geweest, ze vragen iets anders dan anders. Dan moet je van elkaar weten wat er speelt." Praktijkonderwijs Zutphen heeft zelf een hulpverlener die met leerlingen praat als hen iets dwars zit, en die heeft contact met de jongerenwerkers op straat. "De lijntjes zijn heel kort", zegt Anne-Marie. "Als er in het weekend iets gebeurt, dan weten we dat maandag op school."

EÉN LIJN

Al in het eerste gezamenlijke gesprek met de wethouder in februari is de basis voor het NPO in Zutphen gelegd: we

'De gemeenschappelijke noemer in onze schoolscans was eenzaamheid en het gemis van beweging en sociale contacten'

gaan niet ieder voor zich iets verzinnen, maar trekken samen op. Anne-Marie: "Zo kom je op nieuwe ideeën en kun je van elkaar leren. Als je samen de ondersteuning in kaart brengt – wat is er al, wat is er extra nodig – krijg je mooie gesprekken: hoe doen jullie dat, op welke manier doe je dat, oh, is die regeling er ook, wat kan ik daarvoor doen? Uitwisseling zorgt voor één lijn en één focus: hier stoppen we nu energie in. Wij zagen snel effect." Nicolette knikt: "We zetten bijvoorbeeld in op het spreken van dezelfde taal, zodat jongeren waar ze ook komen – bij de sportclub, in de bieb, op straat, of op school – op dezelfde manier worden benaderd." De partijen aan tafel zien het NPO als een kans om plannen die er al langer zijn, in een stroomversnelling te brengen. Zo is er een grote wens om meer preventief te werken. Nicolette: "We willen alle – letterlijk alle – leerlingen zien. Bij de mentoren en de medewerkers op

de praktijkschool zit dat in het DNA. Op een reguliere vo-school waar honderden leerlingen rondlopen en een mentor één mentoruur heeft en daarnaast een vak geeft, is dat nog een hele ontwikkeling. Maar de afgelopen periode hebben we gezien dat er kracht in zit als je je kwetsbaar opstelt.”

BASISHOUDING

Wat betekent dat? Nicolette: “Bijvoorbeeld dat je niet pas met een leerplichtambtenaar contact opneemt op het moment dat een kind verzuimt, maar tijdig gaat sparren. Dat je zegt: ‘de voelsprietten van de mentor geven aan: hier is iets aan de hand; ik kan het nog niet staven, maar ik maak me zorgen’. En dat je aan de voorkant al gaat praten met jongeren, met ouders, maar ook met professionals die

‘De lijntjes zijn heel kort: als er in het weekend iets gebeurt, weten we dat maandag op school’

je normaal gesproken pas in een laat stadium nodig hebt. Hetzelfde geldt voor jeugdhulpverlening; ook die expertise wordt aan de voorkant ingezet om erger te voorkomen.” Anne-Marie knikt: “Als praktijkonderwijs hebben wij natuurlijk aparte financiering en meer personeel. Maar het begint volgens mij met je basishouding: durf je buiten je eigen kaders te kijken? Op onze school pikt iedereen signalen vroeg op. Als de conciërge bij een leerling iets denkt te zien, weet die de juiste persoon in te schakelen. ‘Eigenwijs verder komen’ is ons motto. Als er iets is, zeggen wij altijd: wat is in het belang van deze leerling? We hebben ons aan wet- en regelgeving te houden, maar we kijken ook of we nét even buiten de kaders moeten gaan. Als een leerling naar een sportclub wil maar dat om de een of andere reden lastig vindt, gaat onze docent bewegingsonderwijs, die ook buurtsportcoach is, de eerste keer bijvoorbeeld even mee.”

SOCIALE CONTACTEN

Als alle partijen de signalen die zij opvangen naast elkaar leggen, blijkt het vooral op het gebied van welzijn (sport, sociale contacten) met jongeren minder goed te gaan. Anne-Marie: “De gemeenschappelijke noemer in onze schoolscans was eenzaamheid en het gemis van beweging en sociale contacten.” Onlangs moest een jongerenwerker op een van de scholen tussen twee jongens in springen, omdat die midden in de aula zomaar met elkaar op de vuist gingen. In plaats van een time-out besloot hij een ‘time-in’ te doen. Nicolette: “Dat eindigde uiteindelijk in tranen van opluchting bij beide jongens. ‘Meneer’, zeiden ze, ‘wij zijn al vanaf de basisschool dikke vrienden en we weten zelf eigenlijk ook niet waarom we ineens met elkaar aan het vechten zijn.’” Dergelijke dingen komen vaker voor op dit moment. “Scholen zeggen: onze leerlingen weten door alle coronabeperkingen even niet meer zo goed hoe ze met elkaar om moeten gaan.”

In juni 2021 besluiten de gemeente Zutphen en de schoolbesturen samen in te zetten op vier thema's: jeugdhulp in de school (om (gedrags)problemen te voorkomen en verminderen), jongerenwerk (veiligheid in en om de school), lezen en leesplezier, en welzijn (sport, sociale activiteiten). Per speerpunt wordt bepaald: wat is er al, wat willen we behouden, wat moet er nog bij komen? Anne-Marie: “Toen zijn we gaan kijken: we hebben sportcoaches, wat kunnen die nog meer doen, zijn er nog andere activiteiten, waar ligt de vraag? In welke wijken ligt de vraag? Je hebt jongeren die met activiteiten meedoen, maar je hebt ook jongeren die dat niet stoer vinden. Wat hebben zij nodig?” Nicolette: “Ook kwam aan het licht dat we echt meters

moeten maken met het aanstellen van jongerenwerkers op straat, die waren er veel te weinig. Het stond al op de agenda, maar nu kunnen we hier in de komende anderhalf jaar echt een impuls aan geven. En we hebben gezegd: laten we vooral meer doen van datgene waarvan we weten dat het werkt: vrije inloop op sportclubs terwijl jongeren geen lid zijn, zorgen dat jongeren ergens muziek kunnen maken, dat er ontmoetingsplekken zijn waar ze samen een tosti kunnen maken.”

AL DOENDE LEREN

Vier werkgroepen worden door de gemeente gefaciliteerd om het voortouw te nemen op een thema. Zij krijgen een concrete opdracht mee. Nicolette: “Per speerpunt kijken we: wie zijn de kernpartners, wie gaan hier gas op geven en welke andere partijen kunnen we erbij betrekken? Bij het thema jongerenwerk zijn dat bijvoorbeeld straatcoaches voor jongeren en mensen uit de hoek van verslavingszorg en criminaliteitsbestrijding, bij leesplezier en geletterdheid mensen van de bibliotheek, en bij welzijn mensen van de gemeente en op het gebied van sport en cultuur.” De werkgroepen komen vooral in het begin met grote regelmaat bij elkaar. Op sommige thema's gebeurt al veel, maar er zijn ook thema's waar eerst een verkenning nodig is. Nicolette: “We willen bijvoorbeeld dat er ook jongerenwerkers komen voor ontmoeting, bij sport, op cultuur. Tegelijkertijd merken we dat er voor de avonden te weinig straatcoaches zijn die ook bekende gezichten zijn op de scholen. Hoe we dat op de juiste manier organiseren, gaan we de komende tijd leren, bijvoorbeeld aan de hand van ervaringen van het Praktijkonderwijs Zutphen en andere scholen die zelf een vorm van jongerenwerk hebben opgezet.” In anderhalf jaar kan Zutphen niet alle plannen realiseren. Krijgt de inzet van het NPO-geld een duurzaam effect? Anne-Marie: “Het is tijdelijk geld, en wij hopen nog steeds dat dat geld langer blijft of over een langere periode kan worden uitgestreken. Tegelijkertijd is de problematiek tijdelijk ook groter. Dus we hopen dat we de leerlingen die nu echt last hebben gehad van dat gebrek aan contact, kunnen helpen. Hoe we er over anderhalf jaar, als het geld weer weg is, mee omgaan, weten we nog niet. Maar we merken wel dat we door focus aan te brengen en stappen te zetten, al werkende antwoord krijgen op de vraag: hoe kunnen we het samen wél voor elkaar krijgen? Dus door samen aan de slag te gaan, kom je vanzelf op het antwoord.”

‘Wij hopen nog steeds dat het NPO-geld langer blijft of over een langere periode kan worden uitgestreken’

Nicolette van Zanten: ‘We moesten echt meters maken met het aanstellen van jongerenwerkers op straat’

Anne-Marie Molleman: ‘Durf je buiten je eigen kaders te kijken?’

Advertentie

(036) 548 94 05
info@kanjertraining.nl
www.kanjerttraining.nl

Voor vertrouwen, veiligheid, rust en wederzijds respect

- **Preventief en curatief**
Opleiding voor individuele docenten en teams
- **Gratis volgsysteem**
Positief beoordeeld door COTAN en Inspectie van het Onderwijs
- **Verbeterd welbevinden in de klas**
Zie erkenning database NJi

Ouders, docenten en leerlingen verlangen een school die goede leerresultaten weet te behalen en staat voor het welbevinden van alle kinderen op school.

